

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

VY FRÅN RAGUNDA. — FOTO. LÖFBLAD.

13DE ÅRG.

DEN 10 MARS 1912.

N° 24

Foto. Kåmris, Lund.

Magn. Pfannenstier.

Kliché: Bengt Ståfersparre.

MAGNUS PFANNENSTILL.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Kyrkoherdebefattningarna i våra universitetsstäder förete den egendomligheten, att församlingarna sakna allt inflytande på tillsättningen af deras innehafvare. De tillhöra de sista resterna af det prebendesystem, som i äldre tider hade den vidsträcktaste utbredning inom vårt högre undervisningsväsen, ett system, enligt hvilket professorer och lektorer — både teologiska och icke teologiska — till mycket väsentlig del erhöles sina löneförmåner i egenskap af kyrkoherdar i pastorat hvilka de läto sköta genom lågt aflönade, yngre prästmän, medan de själva uppburo boställsafkastning, tionde och jura stolæ. Det är gifvet, att detta system ej alltid medgifver, att tillräckligt hänsyn tages till församlingarnas intressen; den andra sysslan är ju hufvudsaken utom i lönehänseende. Lunds domkyrkoförsamling har emellertid de senare årtiondena icke haft något att beklaga sig öfver. Den nyss hädangångne domprost Pehr Eklund var lika uppskattad af sina församlingsbor som af sitt auditorium af teologie studerande på universitetet. Och då k. m:t den 23 sistlidne februari till hans efterträdare utsåg prof. Magnus Pfannenstill, träffade k. m:t säkerligen också ett val efter församlingens sinne.

Göran Magnus (Måns) Pfannenstill är född i Foutsäl af Älfsborgs län den 10 jan. 1858, näst äldste son till kaptenen vid Älfsborgs regemente Johan Henrik Pfannenstill och hans maka Thekla Theresia Thomæus. Fädernesläkten är af förnämligt österrikiskt ursprung; sitt namn tros den ha antagit efter en af Alpernas toppar under den tid den var bosatt i Schweiz; till Sverige anses den ha kommit från Rostock, men fanns här redan i början af 1700-talet. På mödernet åter har domprost Pfannenstill en lång rad hufvudsakligen prästerliga anor; bl. a. förtjänar anmärkas, att hans moder var kusin med den store Lundabiskopen J. H. Thomander. Efter att 1877 ha aflagt mögenhets-examen vid Göteborgs högre elementarläroverk kom han följande år som student till Lund, där han redan 1881 hann afstuta sina studier för teologiska ämbetsexamina. Hans ovanliga begåfning gjorde emellertid, att han uppmanades fortsätta för att vinna anställning vid universitetet. Som inledning härtill aflade han 1885 en filosofie kandidatexamen, som icke var af det vanliga slaget; åtminstone för en blifvande teolog: bredvid djupgående insikter i filosofi uppvisade densamma grundliga kunskaper i de flesta *naturvetenskapliga* ämnen och kemiens dåvarande målsman i Lund C. W. Blomstrand önskade t. o. m. fästa den unge teologen som docent vid sin institution. Pfannenstill var emellertid besluten att fortsätta sin ursprungliga bana och aflade år 1890 den gamla teologie kandidatexamen, hvilken på denna tid ansågs vara en af det sydsvenska universitetets svårtillgängligaste lärdomsgrader. Efter att 1892 ha offentligen försvarat en afhandling "År-syndens problem" förordnades han nu till docent i systematisk teologi och innehade under de följande åren förordnanden att föreläsa och examinera i skilda teologiska discipliner, tills han år 1900 utnämndes till e. o. professor i praktisk teologi och moralteologi. Detta professorsämbete förvandlades från den 1 jan. 1908 till ordinarie. Slutligen utnämndes han som nyss sades den 23 sistl. febr. att med bibehållande af sina hittillsvarande läroämnen vara förste teologie professor och domprost, hvarmed följer uppdraget att vara vice præses i domkapitlet.

Här skall icke lämnas någon mera ingående redogörelse för domprost Pfannenstills teologiska författarskap. Bland hans tidigare skrifter märkas af-

handlingarne: "Den kyrkliga uppfostran" och "Om gudsbeläet". För den stora allmänheten är domprost Pfannenstill framför allt bekant som en synnerligen omtyckt populärvetenskaplig föreläsare och som medarbetare i den af honom tillsammans med kyrkoherdarne Flygare och Lewan samt prof. S. Herner år 1906 uppsatta tidskriften "Kristendomen och vår tid", hvilken i vårt land blifvit ett organ för den reformsträfvande riktningen inom kyrkan och den teologiska vetenskapen, i det den vill gifva ett fullödigt uttryck åt kristendomen, men "å andra sidan bemöda sig om att lära känna vår tid, med öppen blick för alla krafter, som i densamma arbeta kristendomen till mötes". Domprost Pfannenstill hör nämligen till dem, som våga tro på tiden. "Tiderna komma från Gud", skriver han. "Vi, som våga tro detta om den närvarande tiden, tro äfven, att vi böra mota dess uppgifter, de må vara än så svåra, såsom uppgifter från Gud. Och de andra, som i sin klenhet icke förmå tänka denna tanke efter, borde åtminstone låta öfvertyga sig därom, att tiden icke står att hejda i dess lopp". I denna tidskrift kan man säga, att domprost Pfannenstill framlagt sitt teologiska program. Med styrka har han där tagit till orda för en lindring i prästernas bekännelse tvång, så att man skulle "nöja sig med att fordra anslutning till de stora reformatoriska trostankar, om hvilka bekännelseskrifterna bära vittnesbörd och sedan förtroendefullt öfverlämna hvad som kan höra till dessa tankars genomförande åt de enskildas samveten". Tankert yttrar han i fortsättningen: "Det har gått så långt, att man t. o. m. på det materiella lifvets område lärt sig inse, huru mycket mer man förmår utträta med arbetare, som känna personligt ansvar, än med slafvar. Det är liksom om arbetarens känsla af sitt människovärde gifve en viss prägel åt arbetsprodukten och gjorde den bättre. Huru skulle vi då kunna tänka oss en möjlighet att lösa tidens stora uppgifter på det andliga lifvets område med präster, hvilka vi fräntagit all personlig själfständighet och aldrig våga lämna på egen hand! Endast hänförelsen förmår flytta de berg af svårigheter, som ligga i vägen för Guds sak här på jorden. Men hänförelse vinnes icke, med mindre en stor tanke får lof att på inre väg öfvervinna oss, så att vi från den förnimma det manande: Gud vill det. Det inre får icke hållas i träldom. Nej, förutsättningen för, att kyrkan skall kunna fylla sin mission i nutiden är, att vi gifva våra präster tillbaka deras samvete och låta dem erfara icke blott tyngden, utan äfven glädjen af att stå med personligt ansvar i sin kallelse".

För öfrigt har domprost Pfannenstill vid skilda tillfällen framträdt med tungt vägande apologetiska inlägg. Så nu senast gent emot prof. Bengt Lidforss' bekanta arbete om "Kristendomen förr och nu", som han i en längre artikelserie underkastat en ingående kritik. I detta sammanhang bör jämväl nämnas den lilla skriften om "Teosofiens religiösa värde", hvari denna moderna riktning skarpt karakteriseras och analyseras.

Lunds teologiska fakultet bör med domprost Pfannenstill i spetsen alltjämt kunna häfda den rang-plats den under de sista årtiondena kämpat sig fram till såsom signalgifvaren i det kyrkliga framstegsarbetet. Uppgiften är stor och betydelsefull. Det gäller att dugliggöra vår kyrka och häfda verklig kristlig religion såväl mot högkyrklig formalism och frikyrklig ljusskygghet som mot en all kristlighet i tanke och lif nedbrytande vetenskap. Det är män med domprost Pfannenstills omfattande kunskaper, klara förstånd och djupa religiösa personlighet, som behövas för att lösa densamma.

Foto. Selin, Hjärpen.

K. KRIGSHÖGSKOLAN VID TÄNNFORSEN. Vid märket (X) skolans chef, öfverstelöjtnanten, grefve T. Rudenschöld.

Klöhn: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre, Sölm Gbg.

MÄSTERSKAPSTÄFLINGAR I BOLLNÄS.

Foto. Sahlberg, Bollnäs.

DET SEGRANDE LAGET I BUDKAFLETÄFLINGEN: Fr. v.: Lindbom, Vahlund och Lingvall, tillh. Holmsvedens Idr.-förening, som nu vann konungens hederspris och mästerskapet från Djurgårdens Idr.-förening.

Klöhn: Bengt Sjöfverparre.

RULLSKRIDSKORMED MOTOR är det nyaste på sportkommunikationsmedlens område. En 2-cylindrig motor, drifven af akkumulator som bäres på ryggen, tillkopplas en rullskridsko på höger fot medan den vänstra fotens rullsko är af ny modell, två hjul i rad framför hvarandra.

Det hela har väckt uppmärksamhet i sin hemört: Paris.

Foto. Sahlberg, Bollnäs.

SVENSKA MÄSTERSKAPSTÄFLINGARNE Å SKIDOR, vid Bollnäs den 22-25 febr. T. v. FUNKTIONÄRER VID STARTPLATSEN. T. h. A. PERSSON, eröfr. mästersk. för 30 km. (2 t. 4. m. 55 s.) Tillhör Bollnäs Gymn. o. Idrottsförening.

Klöhn: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre, Sölm-Gbg.

"LEILA", EN NY SVENSK OPERA.

Foto. Jøger, Sthlm.

SCEN UR 3:DJE AKTEN: *Leila* (från Larsén) och *Hassan* (hr Oscår).

I dagarne har K. teatern framfört en ny svensk opera, "*Leila*" af *Natanael Berg*, som mottagits med stort intresse af publik och med öfvervägande

degren samt i utlandet. Hans stil är helt modern, i mycket originell om man ock i annat finner förebilder.

NAT. BERG, *Leilas* kompositör.

välvilja af hufvudstadens presskritik. Kompositören har vid sidan om sitt yrke såsom veterinär, f. n. bat.-veterinär vid Svea Trängkår i Örebro, idkat musikstudier vid Musikkonservatorium, för Joh. Lindegren samt i utlandet.

TRETTONDAGSAFTON PÅ DRAMATISKA TEATERN.

De senare årens teaterhistoria ha varit fyllda af olika försök att intressera publiken för Shakespeare. Här i landet sakna vi någon viss stil för att spela Shakespeare, ja, vi sakna öfverhufvud den störste dramatikern på våra scener och när man någon enstaka gång har spelat hans verk har det skett utan det målmedvetna arbete öfver hela linien, som här kanske mer än eljes kräves. Man kan inte spela Shakespeare som på hans egen tid med att blott antyda dekorationer, men skall man därför styra ut honom med en prakt som begrafver poesien?

Det kan också vara en fördel att sakna traditioner, när det gäller nya försök. Dramatiska teaterns regissör, herr Gustaf Linden, har med sin inscensättning visat att han följt med utlandets instuderingar af Shakespeare — främst säkerligen Londons. Han har på ett skickligt vis slagit ihop olika scener till en och samma skådeplats, han har med full rätt gifvit åt landskapsbilden en sydengelsk prägel, han har retuscherat själfva öfversättningen här och hvar, en retuschering, som nog kunde gå ännu längre för att bli modern. Han har dessutom sökt få in mera lif och lust i själfva stämningen och nog lyckats bryta med den uppfattningen att Shakespeare skall spelas utan godt lynne.

Iscensättningen lider af en genom-

gående brist: den är ej måleriskt fullödig, den väger ej de olika nyanserna mot hvarandra utan lägger an på en brokighet som splittrar utan att göra oss glada.

Verkan af hertigens gemak blir därför svagast, fonden går illa mot den starkt blåa himlen och dräkterna skrika. Men eljes märktes på en hel del detaljer en förnyelse af lustspelet. Trettondagsafton är ju en alltigenom ljus och harmonisk dikt, en väfnad af skämt och allvar och med en underström af musik, som inte minst bidrager till att göra den njutbar för oss. Det är ju inte fråga om att åtskilligt är föråldradt. Det gäller främst narrens stora roll. Det är ingen rolig narr. Han är dialektiker, men inte humorist och säkert skulle lustspelets verkan vinna på en betydlig reducering af hans spetsfundigheter. Men lika odödig idag som för flera hundra år sedan är Malvolio, han är den verkliga narren, därför att han är omedveten om sin komik. Äfven Viola är en karaktärsroll, inte så djup och sprudlande som hennes systrar i mästarsens andra lustspel, men ändå ljuf i sin känsla och klar som en sommarhimmel i sitt väsen.

Till all lycka har teatern en skådespelerska, som förmår att tolka Viola på ett sådant vis att vi måste ryckas med och glömma den besvärliga förväxlingen med hennes bror

Foto. Jøger, Sthlm.

HR PERSONNE som *Malvolio*.

Foto. Jæger, Stilm.

Kliche: Bengt Silfverparra.

FRU BOSSE SOM VIOLA OCH FRU TORSSELL SOM OLIVIA
i Shakespeares "Trettondagsafton" å Kungl. Dram. teatern i
Stockholm.

Sebastian. Det var fru Bosse, som var förtjusande i sin violetta pagedräkt och utvecklade en graciös plastik af sällsynt fullkomning. Äfven talet flödade friskt och mjukt från hennes läppar och med blott föga af den stilisering, som eljes är hennes fara. Tyvärr var hennes broder, herr Gösta Hillberg allt för olik sin syster i sina kantiga rörelser. August Palmes hertig gjorde intryck af svärmisk melankoli, som sig bör, fru Astri Torsell var i hög grad indisponerad som grefvinnan Olivia, narren, herr Torsten Cederborg hade ett ganska godt grepp på sin roll, herr Ivar Nilsson som Tobias, en Falstaff junior, gaf ej prof på en omedelbar humor.

Aftonens komiska glansroll blef naturligtvis herr Personne som Malvolio. Han gaf hela den borneyade fåfängan i sin uppblåsta person på ett öfverlägset vis.

Foto. Jæger, Stilm.

FRÖKEN BORGSTRÖM som
kammarsjungfrun Maria.

Publiken föreföll road och Trettondagsafton i denna tolkning är värd att höras af de många.

C. D. Marcus.

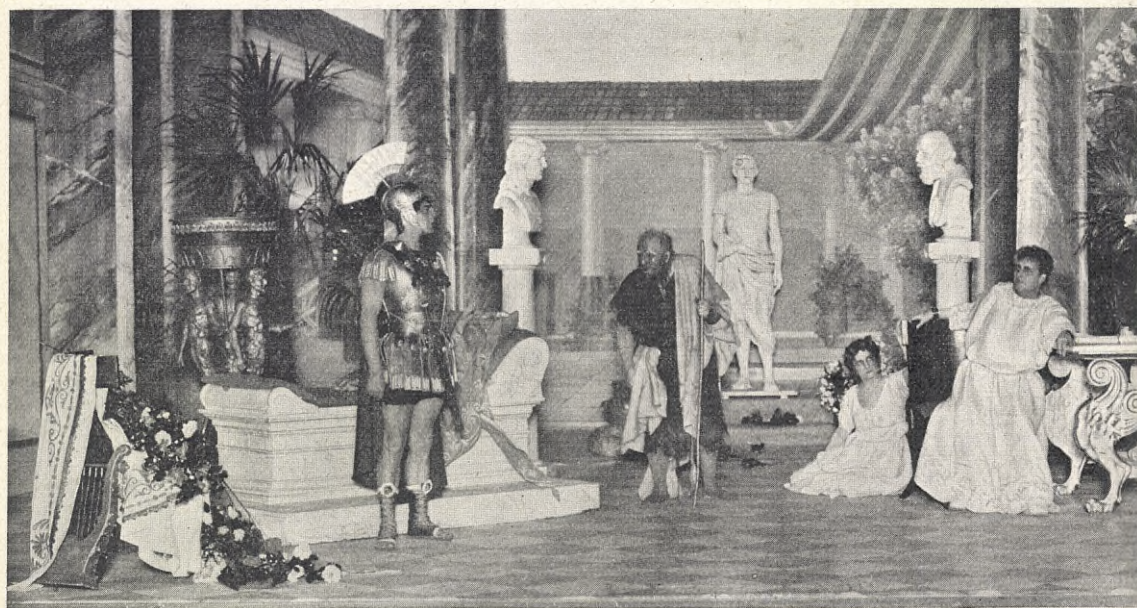

Foto. Jæger, Stilm.

Kliche: Rem, A.-J., Bengt Silfverparra, Stilm.-Öbg.

"QUO VADIS" å Svenska Teatern. Å scenen ofvan synes fr. v. herr Wingård, Riego, fru Gibson och herr Svennberg (Petronius). Den 2 mars uppfördes för första gången i Sverige en dramatisering efter Sienkiewicz' berömda roman med samma namn. Det magnifikt uppsatta utstyrselstycket var med sina spännande scener utomordentligt underhållande — och dock saknas dramatisk sammanhållning — en regiens triumf.

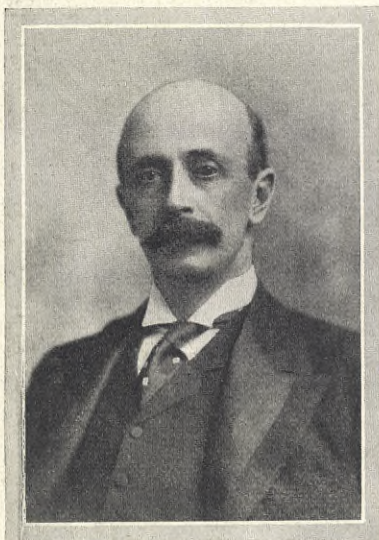

Efter fotografi för H. S. D.

DET TILL SVENSKT MINISTERHOTELL I BERLIN FÖRESLAGNA Huset, i sitt nuvarande skick.

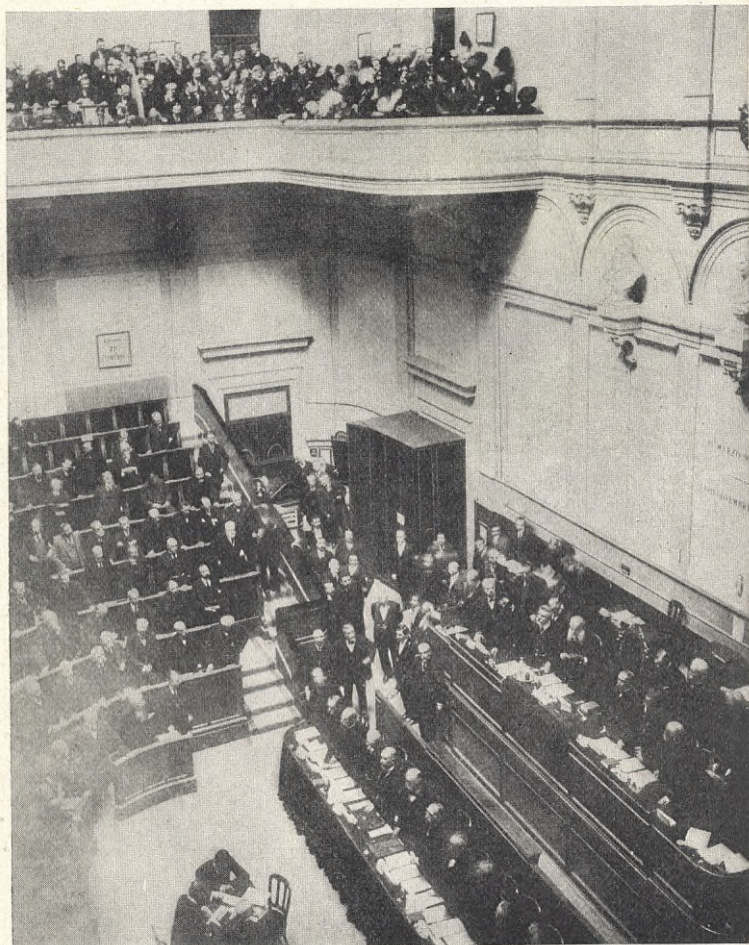
Kliché: Bengt Sjöbergssara.

Sveriges beskickning i Berlin, som hittills måst åtnöjas med den ur alla synpunkter olämpliga anordningen med hyresvåning, kommer sannolikt rätt snart att disponera eget ministerhotell. Ett särdeles väl, i hörnet af Tiergartenstrasse och Friedrich Wilhelmstrasse, beläget hus är erbjudet till inköp, och ligger anbud jämte förslag till ombyggnad — i svensk stil med brutet tak — hos vederbörande myndighet, hvar efter riksdagen beslutar.

EARL GREY, f. d. vicekung af Canada. Ordförande i styrelsen för "The British Bank of Northern Commerce", ett af intressenter i de tre nordiska länderna nyligen i London öppnadt Bankinstitut. Svensk intressent är Stockholms Ensk. Bank.

I Italienska parlamentet timade den 22 febr. en historisk tilldragelse, i det att annekteringen af Tripolis då i vederbörlig form blef — för Italiens del — slutgiltigt behandlad. Beslutet fattades af hela kammaren, som stående därvid samtidigt ägnade sin hyllning åt ministerpresidenten. I detta anfalls- och annekteringskrigs-beslut deltog äfven de socialistiska deputeraderna, ett nog så anmärkningsvärdt faktum. I öfrigt återstår ju att se om också Turkiyet kommer att respektera Italiens beslut.

Efter fotografi.

KRIGSENTUSIASM I ITALIEN.

Kliché: Bengt Sjöbergssara.

SAM ARSENIUS †.

EN HÖGT VÄRDERAD MEDARBETARE I H. S. D. BORTGÅNGEN.

När Du läser detta, hvilat Sam Arsenius redan på den vackraste af alla kyrkogårdar, i den jord, som redan mottagit så många stilla sökare och djupa tänkare, så många filosofer och lärde. Han sover bland de stora vårdarna på Uppsala kyrkogård. Och ingen plats kunde vara bättre vald för honom, ty genom sin hela lefnad var han en besjälad och andaktsfull forskare och tydare, en man, för hvilken studier och tankar lågo närmare än kavallerichocker och exercisreglementen.

Att heta Arsenius var detsamma som att måla hästar. Med sin flitiga, pretiösa pensel porträtterade fadern hundratals hästar. Och hans son Georg stod vid slutet af sin bana såsom samtidens främste framställare af fullblodet. Sam följde traditionerna. Han inte bara målade hästar, utan han skref om dem. Han kände alla de berömda Derby- och Longchampsloparnes stamträd, och han förvånade ofta veterinärer af yrket med sina gedigna insikter i facket.

Dock skulle hans högsta berömmelse inte bliwa hippologisk, utan litterär. Med det arbete han 1902 utgaf under den allför snäva titeln "Mannens kläde-dräkt", synes han mig stå såsom en af de mest lysande och mest betagande stilister vårt språk ägt. Hvar finner man ett sådant öga, en sådan skarpsblick, enad med en nästan fenomenal förmåga att skildra det sedda, och måla det i färger som göra honom till en ordkolorist, som för tanken till Theophile Gautier, hvilken han aldrig läst.

Det är sällan man finner en så själfständig, säker, från alla teorier och humbug frigjord upptätning, och det är kanske ännu färre gifvet att meddela sig på ett så personligt, fängslande, rakt på sak gående sätt. På hvarje sida känner man ett stort och ödmjukt konstnärshjärta slå, hvarje omdöme är en frukt af ensliga

tankars lugna ro. Dessa naturmålningar, han aldrig tröttnar att med lifsvarm skapareglädje framställa för oss, torde i färgens rikedom och must, i greppen på de förherrskande stora dragen i landskapet, där dock hvarje penselretande detalj är bredt understruken, få anses såsom veckliga pärlor af fördjupad iakttagelseförmåga, af färdighet att öfverflytta nathinnans bilder på papperet. I den senare utkomna "Vestkuststäder" framstår han kanske ännu mera fängslande och originell, ännu mera gifvande, på grund af de skönhetsvärden han mäktade utlösa ur vår kargaste natur. Hans förmåga att iakttaga och skildra är här stegrad till det högsta och yttersta. För naturvännen, fosterlandsvännen, hembygdsvännen är detta rent af en upptäckaregning i kärlekens tjänst.

Ty Arsenius älskade Bohusläns kala klippor, liksom han älskade djuren och träden och blommorna och färgerna. Han ägde ett universalt intresse för allt, för Breughels taflor, likasom för hafsstrandens musslor.

Ännu några volymer bära hans namn, men utrymmet förbjuder oss att ingå på dessa. Blott ett vill jag tillägga: Han har under dessa senare år lämnat en del bidrag till dagspressen, hvilka måste räddas undan förskingringen och förgängelsen. Och vi må hoppas att en samling här af under årets lopp kan hopbringas.

De skola bära ett sista vittne om en stor och egenartad skriftställare, om en ridderlig och älskvärd människa, om en själ af ljus och klarhet, som bröts af ansträngning, och som slutade i mörker.

Det var godt för Sam Arsenius att han fick gå till ro, sedan själskrafterna vikit. Den skymning, som låg öfver hans sista tid, har skingrats. Nu och allt framgent står han för oss alla ljus och oförglömlig!

Mari Mihi.

DEN ENGELSKA JÄTTESTREJKEN.

Text till illustrationerne å sid. 376 o. 377.

Hela världens blickar äro i dessa dagar riktade på den oerhörda arbetsinställelse, som sedan den 1 mars pågår i England, i det öfver en million i kolgruvinvestriens sysselsatta arbetare nedlagt arbetet.

Anledningen till arbetsnedläggelsen sammanhängar på det närmaste med kolhuggarnes kraf på minimilön; öfriga grufarbetare äro redan i besittning däraf. Hittills har kolhuggarnes lön utgått efter visst pris för den kvantitet kol, som brutits. Ej sällan händer det emellertid, att huggaren sättes att bryta å "orter" i grufvan, där koltillgången är liten eller ingen men som dock med hänsyn till brytningen i det hela icke kunna lämnas obearbetade. Med nuvarande lönesystem blir förtjänsten under dylika förhållanden ytterligt knapp, äfven om kolhuggaren gör sitt allra bästa. Därför är allmänt erkänt, att detta grufarbetarnes kraf på en viss minimidaglön är i princip berättigadt. Att grufägarna gjort motstånd beror åter på två omständigheter. Dels göra de gällande, att krafvet med åtföljande sträjkhot framställts midt under löpande aftalstid — arbetarna åter påstå, att aftalet icke hållits af grufägarna och att det därför af sig själf bortfallit. Dels påpeka grufägarna svårigheten att kontrollera, huruvida kolhuggaren gör skäl för sin lön, när lönesystemet upphör att egga honom till största möjliga prestation. Emellertid visade sig grufägarna icke omedgörliga, sedan re-

geringen genom själfve premierministern Asquith inskridit för att om möjligt afvärja arbetsnedläggelsen. Men då skärpte arbetarne sina kraf därhän att de äfven fordrade godkännande utan vidare af de belopp, hvarmed de begärde, att minimidaglönen i de olika distrikten skulle utgå. Därmed blef läget kritiskt, ty att i detalj pröva dessa löneanspråk medgaf icke den korta tid, som återstod till den för sträjkutbrottet fastställda terminen. Så blef den största arbetsnedläggelse, världen hittills skadat, verklig.

Ett par dagar före den 1 mars skref "Times", att England nu hotades af den största fara, som förekommit sedan den stora spanska armadans dagar. I själfva verket kan en engelsk kolgrufvesträjk lätt få de allra mest omfattande följder för hela det brittiska näringslifvet. Den ena industrien efter den andra nödgas nämligen att på grund af kolbrist inställa eller minska driften. Följden blir, att åtagna leveranser icke kunna fullgöras och att konkurrenterna, de alltid påpassliga tyskarne, få tillfälle att innästa sig på marknaden. Det antages, att sträjken kommer att fortgå c:a 14 dagar. Emellertid synes den allmänna opinionen, som hittills stått på arbetarnes sida, nu vända sig emot dem, sedan deras ovalighet att göra minimidaglöner till föremål för specialunderhandling, omintetgjort möjligheten till fredlig uppgörelse.

DEN ENGELSKA KOLSTRIDEN.

GRUFÄGARNES FRÄMSTE:
D. A. THOMAS, SIR T. RATCLIFFE-ELLIS,
Representant för Syd-
Wales grufägare. Ordf.
i Cambrian Combine. Sekreterare för Stor-
britannienens Grufägare-
förbund.

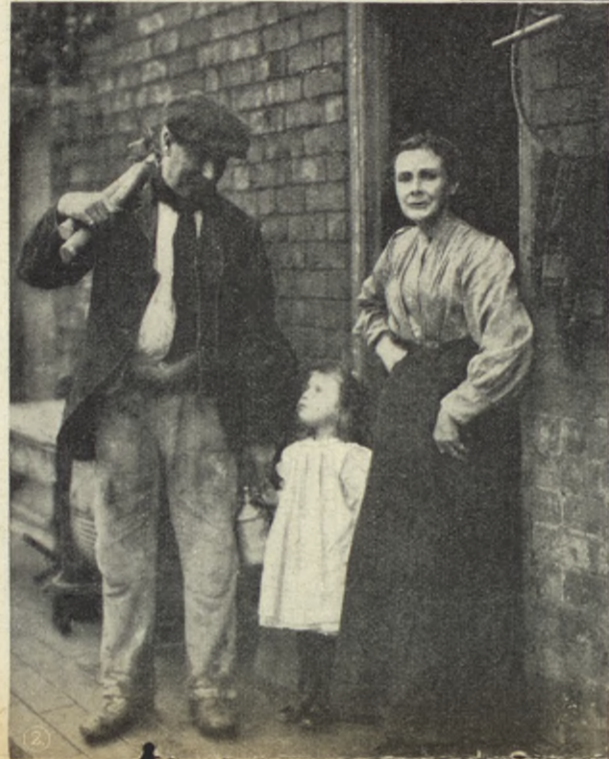

1

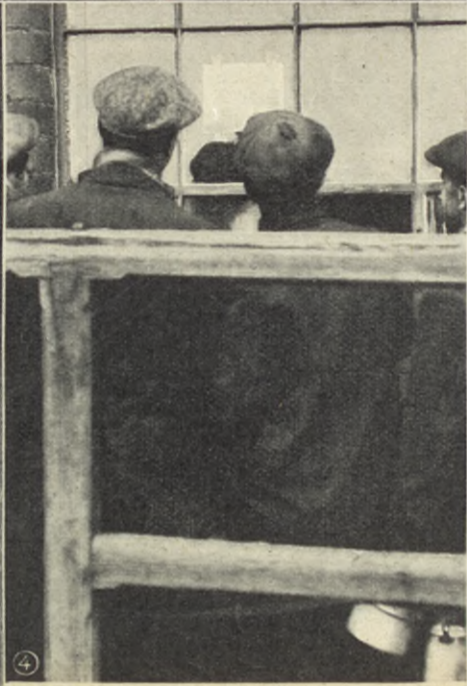

GRUFARBETARNES FRÄMSTE:
E. EDWARDS, W. ABRAHAM,
president i Storbritanniens
Grufarbetareförbund. Skattm.
pres. i S. Wales Gruf-
arbetareförbund. i Storbritt.
Grufarb.-förb.

— 376 —

2

4

3

4. GRUFARBETARE I NATTSKIFT, som efter sitt arbete för första gången se stråjkordern.

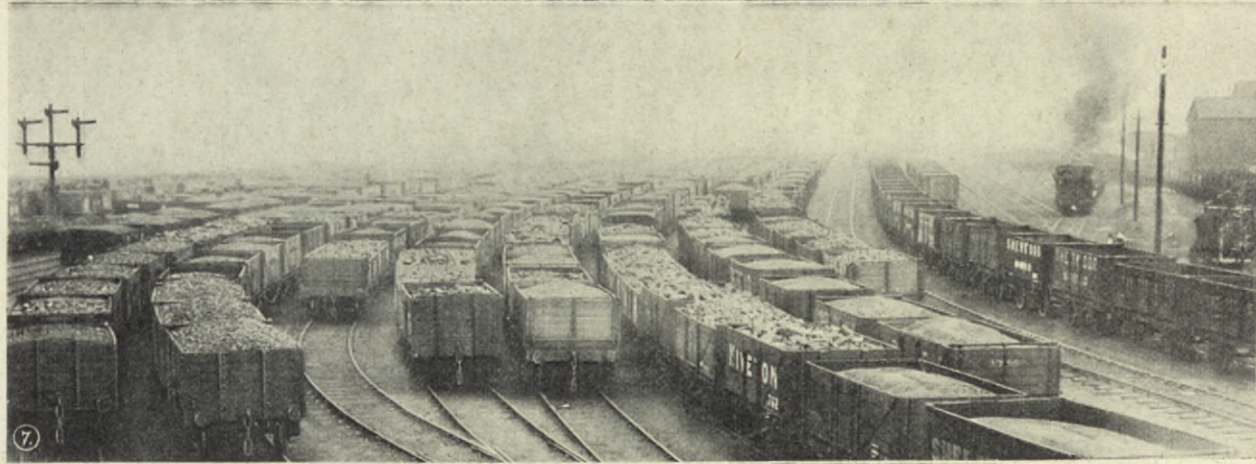

5

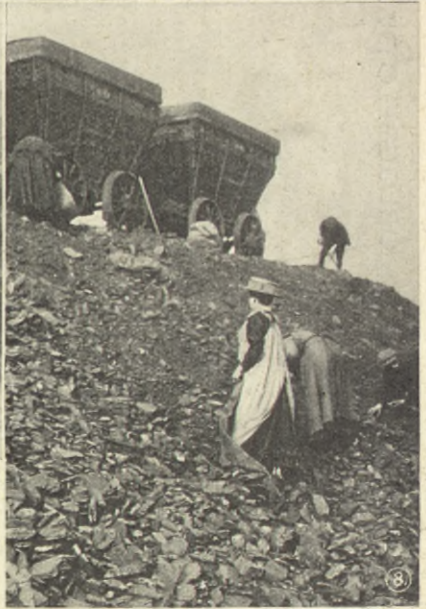

6

— 377 —

7

8

9

1. DE FÖRST STRÄJKANDE ARBETARNE vid Alfretongrufvan i Derbyshire.

2 och 3 FRÅN ENGELSKA GRUFARBETAREHEM.

5. DE STORA RESERVKOLFÖRRÅDEN VID GRUFVORNA TÖMMAS HASTIGT. — 6. JÄRNVÄGARNE UPPLÄGGA OFANTLIGA FÖRRÅD FÖR NÄRMASTE TIDENS BEHÖF. — 7. Å BANGÅRDARNA STÅ MÅNGA HUNDRA FULLASTADE KOLVAGNAR FÄRDIGA ATT AFGÅ. — 8. GRUFARBETARNES HUSTRUR PLOCKA SPILLKOL VID GRUFVORNA. — 9. ALFRETONGRUFVAN, ägare af Blackwell Colliery Co., där sträjken först utbröt.

EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER.

SJÖFÖRSVARET OCH DESS AKTUELLA FRÅGOR.

EN ORIENTERING I POPULÄR FORM. — FÖR HVAR 8 DAG AF KAPTENEN VID K. FLOTTAN ERIK HÄGG.

II. SVERIGES ÖRLOGSFLOTTA.*

Efter fotografi.

1:STA KLASS PANSARBÅTEN OSCAR II.

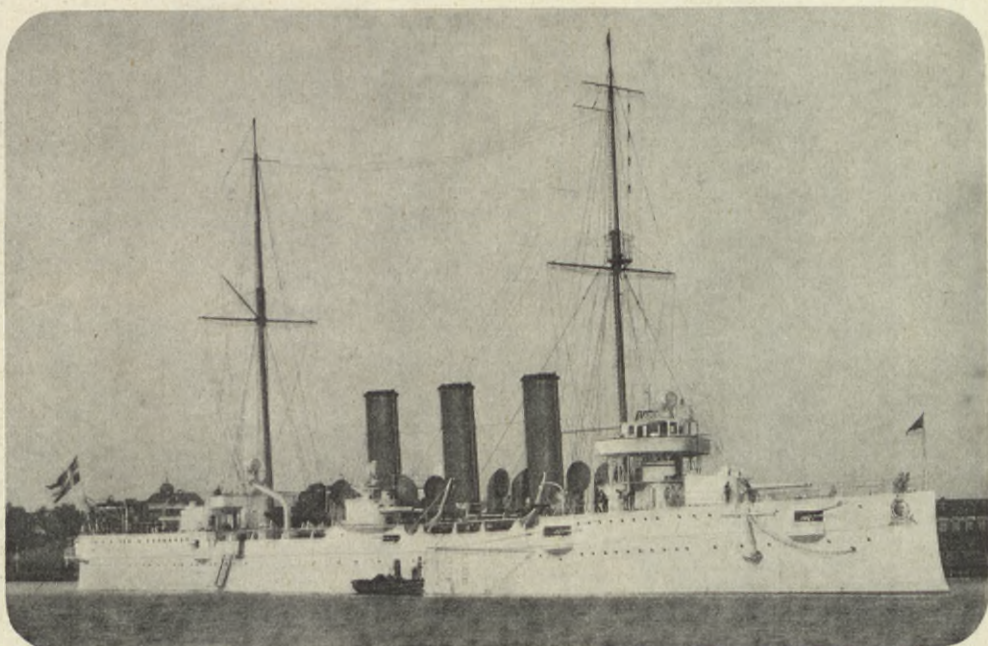
Kliché: Bengt Sjöström.

Den parlamentariska sjöförsvarskommitté, som tillsattes år 1880, förordade en krigsfartygsbyggnad, som, därest förslaget blifvit förverkligadt, år 1910 skulle hafva uppbringat vår flotta till följande storlek, nämligen:

14 större pansarbåtar,
10 mindre pansarbåtar,
80 torpedbåtar jämte 4 för expeditioner på aflägsna farvattnen afsedda "korvetter".

Det första positiva resultatet af kommitténs förslag var den af 1883 års riksdag beviljade 1:a klass pansarbåten *Svea*, urtypen för våra nuvarande kraftigaste pansrade artillerifartyg. Nyanskaffningen af sjökrigsmateriel pågick emellertid lång-

samt; först i medlet af 1890-talet började en liljigare krigsfartygsbyggnad. Vår senast beviljade 1:sta kl. pansarbåt, *Oscar II*, stapelsattes år 1903; efter detta år har vår flotta tillförts pansarkryssaren *Fylgia* samt ett stort antal torpedfartyg.

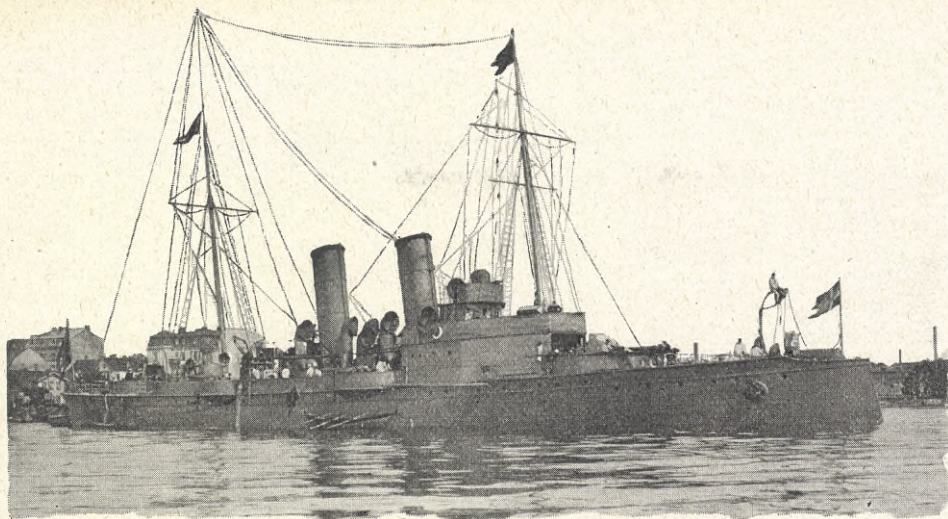

Efter fotografi.

PANSARKRYSSAREN FYLGIA.

Kliché: Bengt Sjöström.

* Eftertryck förbjudes utan tydligt angifvande af HVAR 8 DAG.

Efter fotografi.

TORPEDKRYSSAREN CLAS UGGLA.

Kliché: Ernst Silfverparre.

Sjökrigsmaterielens allmänna utveckling förlodde tillsättandet, åren 1892 och 1901, af kommittéer, hvilka ingåvo förslag till sådan omgestaltning af våra fartygstyper, som kunde anses vara af behovet påkalladt.

För närvarande har vår örlogsilotta följande sammansättning och storlek:

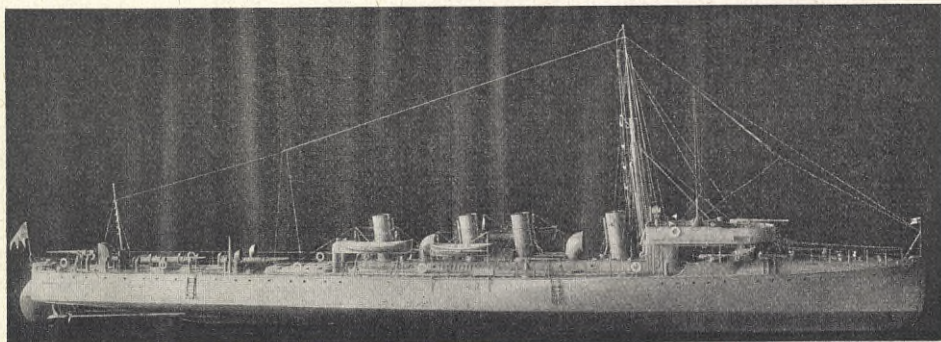
- 12 1:sta kl. pansarbåtar,
- 1 pansarkryssare,
- 5 torpedkryssare,
- 8 jagare (däraf en under byggnad),
- 31 1:sta kl. torpedbåtar,
- 22 2:dra kl.
- 2 minifartyg (däraf ett under byggnad) samt ett antal undervattensbåtar.

Därjämte finnas en del äldre fartyg, sjösatta under 1860- och 1870-talen och numera endast användbara för lokalförsvaret.

Våra 1:sta kl. pansarbåtar kunna indelas i följande grupper:

Svea, Göta och Thule, färdigbyggda åren 1886—1893; moderniserade under åren 1901—1904. Deplacement: omkring 3,200 ton; fart: 14,5—16 knop; bestyckning: 1 st. 21 cm. och 7 st. 15 cm. kanoner, samtliga placerade i "enkeltorn"; därjämte lätta kanoner samt (med undantag af *Thule*) en undervattens-torpedtub. Vattenlinjepansaret, som har en mycket ringa utsträckning, är 290 mm. tjockt. Besättningsstyrkan är 270 man.

Oden, Thor och *Njord*, färdigbyggda under åren 1897—1899; deplacement 3,500 ton; fart 16,5 knop; bestyckning: 2 st. 25 cm. kanoner i "enkeltorn", 6 st. 12 cm. kanoner i "kasematt" (pansarskyddadt rum) och därjämte ett antal lätta kanoner; en undervattens-torpedtub. Vat-

Efter fotografi.

JAGAREN VALE (modell).

Kliché: Ernst Silfverparre.

tenlinjepansaret, hvilket har något större utsträckning än å Svea-typen, är af 240 mm:s tjocklek.

Besättningsstyrkan uppgår till närmare 260 man.

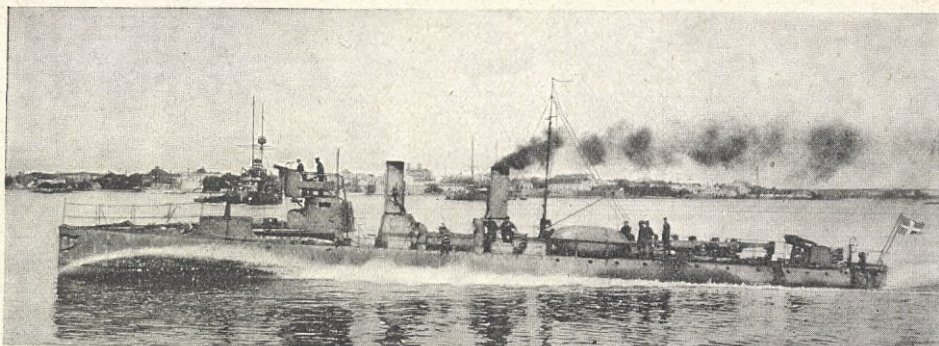
Dristigheten, som levererades år 1901, är af 3,500 tons deplacement och gör en fart af närmare 17 knop. Bestyckningen utgöres af 2 st. 21 cm. kanoner i "enkeltorn", 6 st. 15 cm. kanoner i "kasematt"; därjämte lätta kanoner och 2 undervattens-tor-

pedtuber. Vattenlinjepansar: 200 mm. Besättningsstyrka: 275 man.

Åran, Wasa, Tapperheten och *Manligheten*, färdigbyggda åren 1902—1904, hafva ett deplacement af 3,650 ton och göra omkring 17 knops fart. Bestyckningen är densamma som å *Dristigheten*; 15 cm. kanonerna äro dock liksom å Svea-typen placerade i "enkeltorn". Vattenlinjepansarets tjocklek är 175 mm. Besättningsstyrkan uppgår till nära 290 man.

Oscar II stapelsattes, som ofvan nämnts, redan år 1903 men blef ej färdig förrän 1907. Deplacementet å detta fartyg är 4,300 ton, farten något mer än 18 knop. Bestyckningen utgöres af 2 st. 21 cm. kanoner i "enkeltorn", 8 st. 15 cm. kanoner i "dubbelorn", två dylika å hvardera sidan; därjämte ett antal lätta kanoner och 2 undervattens-torpedtuber. Vattenlinjepansaret har en större utbredning än å något af de föregående typerna, dess tjocklek är 150 mm. Besättningsstyrkan uppgår i det närmaste till 340 man.

Orsakerna till att man ansett sig böra alltmera minska huvudpansarets tjocklek — från 290 mm. å Svea-typen till 150 mm. å *Oscar II* — äro följande: Dels hafva metoderna för pansartillverkningen förbättrats och pansarets motståndskraft därigenom betydligt ökats; *Oscar II*'s 150 mm. "kruppansar" är sålunda ett mera effektivt skydd än Svea-typens nära dubbelt så tjocka skydd af "mjukt" stål. Dels har det an

Efter fotografi.

1:STA KLASSTORPEDBÅTEN CASTOR.

Kittel: Bengt Sjöberg.

setts oafvisligen nödvändigt att utbreda pansarskyddet öfver större delar af fartyget, och då man icke velat öka deplacementet och kostnaden, har man varit hänvisad att minska pansarets tjocklek.

Vår flottas enda pansarkryssare, *Fylgia*, har ungefär samma deplacement som Oscar II; på grund af lättare byggnad (mindre pansarvikt) ser den dock betydligt större ut. Dess fart kan uppdrivas till nära 23 knop. Bestyckningen utgöres af 8 st. 15 cm. kanoner i "dubbeltorn;" vidare af lätta kanoner och 2 undervattens-torpedtuber. Vattenlinjepansaret är 100 mm. tjockt. Besättningsstyrkan uppgår till omkring 330 man.

Våra fem torpedkryssare (spanare) *Örnen*, *Jacob Bagge*, *Claes Horn*, *Clas Uggla* och *Psilander* hafva tillkommit under åren 1897—1900. De hafva ett deplacement af 800 ton och en fart af omkring 20 knop. Bestyckningen utgöres af 2 st. 12 cm. kanoner, försedda med pansarsköldar (skärmar), samt därjämte några lätta pjäser och en undervattens-torpedtub.

Byggandet af jagare för vår flotta har pågått sedan 1901. Den första jagaren, *Mode*, levererades 1902, den senast beviljade, *Munin*, är ännu under arbete.

Namnen å de öfriga sex äro: *Magne*, *Vale*, *Sigurd*, *Ragnar*, *Vidar*, och *Hugin*. Storleken å dessa fartyg är 400—430 ton; farten omkring 30 knop. Bestyckningen utgöres af lätt artilleri och två torpedtuber. Besättningsstyrkan uppgår till nära 70 man. Våra 1:sta kl. torpedbåtar hafva färdigbyggts under perioden 1894—1911. De kunna i stort sedt uppdelas i tvänne typer, nämligen:

Blixt-typen: deplacement 90 ton; fart 20—24 knop; 2 lätta kanoner och 2 torpedtuber; besättning 18 man.

Plejad-typen: deplacement 110 ton; fart 26 knop; i öfrigt lika med *Blixt-typen*.

2:dra kl. torpedbåtarna bestå hufvudsakligen af en typ om vid pass 60 tons deplacement och 20—21 knops fart; bestyckning: 1 lätt ka-

non och 2 torpedtuber. Besättningen å dessa båtar uppgår till 14 man. En del äldre 2:dra kl. båtar förefinnas äfven; på grund af allt för lågt stridsvärde hafva de numera endast betydelse som öfnings- och bevakningsmateriel.

Af minfartyg äger vår flotta ett, nämligen den för

minering anordnade f. d. kanonbåten *Edda*; deplacement 640 ton och 13,5 knops fart. Därjämte är ett fullt modernt minfartyg, *Clas Fleming*, under byggnad; rörande detsamma kunna f. n. ej några uppgifter lämnas.

De svenska undervattensbåtarna äro, som bekant, af rent svensk konstruktion. Undantag härifrån

utgör den från Fiat San Giorgio i Spezia inköpta *Hvalen*. Denna båt liknar den italienska undervattensbåten *Foca*, för hvilken följande ungefärliga uppgifter kunna lämnas. Deplacement och fart i öfvervattensläge 180 ton och 15 knop, i undervattensläge 230 ton och 8 knop; 2 torpedtuber; 17 mans besättning.

Bland äldre, uteslutande för lokalförsvaret användbara fartyg må nämnas de trenne, på 1860-talet byggda, sedermera moderniserade 2:dra kl. pansarbåtarna (monitorerna) *John Ericsson*, *Thordön* och *Tirfing* om 1500 tons deplacement, 7 knops fart och en bestyckning af två 12 eller

15 cm. kanoner samt ett antal lätta pjäser. Vidare finnas 7 på 1870-talet byggda 3:dje kl. pansarbåtar, hvilka deplacera 460 ton, göra 7,5 knops fart och uppbära en 12 cm. samt 2 lätta kanoner.

Därjämte förekomma några gamla kanonbåtar, en del trångfartyg, ett ballongfartyg m. fl. andra typer.

I en tredje och sista artikel skall, som förut nämnts, redogöras för frågan om nybyggnad af pansarfartyg för vår flotta.

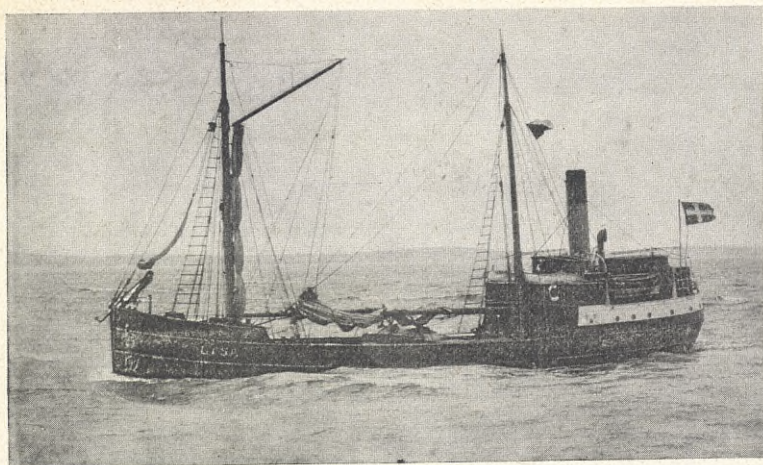

Efter fotografi.

UNDERVATTENSBÅTEN HVALEN.

2:DRASKLASSTORPEDBÅT, konstruerad af marindirektör Richson.

Efter fotografi.

DEN MED HELA BESÄTTNINGEN FÖROLYCKADE GÖTEBORGSÅNGAREN "LISA".

Kliché: Bengt Sjöveersparre.

Under resa mellan Danzig och Glasgow har ångaren "Lisa", kapten J. Malm, förolyckats. Ångaren afgick från förstnämnda plats sista dagarne af januari och har sedan dess ej afhörts. - Att ångaren förlit, bekräftas af meddelande från tyska kusten om fynd, som konstaterats härröra från fartyget. Ombord voro 10 eller 11 personer, Ångaren var byggd 1910 och var ett kraftigt fartyg och fullt modernt för sin trafik. —

*

Lstångaren Bard, tillhörande rederiaktiebolaget Svecia i Stockholm råkade tillföljte stark dimma

Efter fotografi.

EN UNIK FOTOGRAFI: Ångaren Bard hängande på en klipphäll vid Agön.

Kliché: Bengt Sjöveersparre.

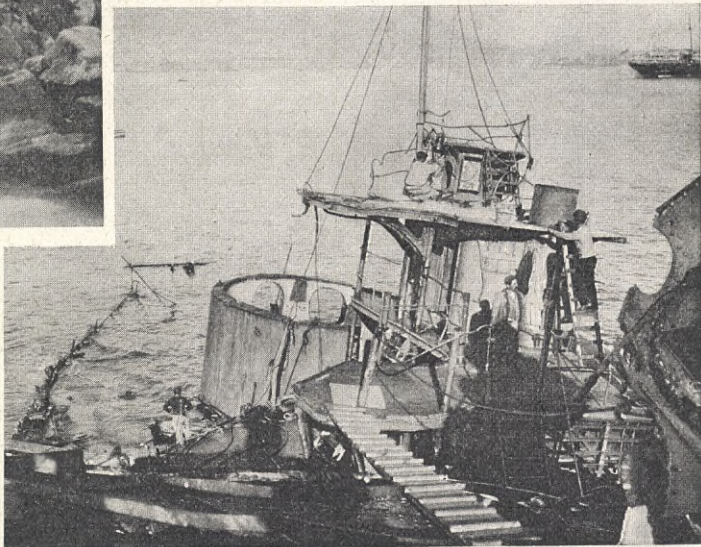
och hafsström drifvas upp på en holme strax i närheten af Agö fyr. — Olyckan timade i december, och ångaren har sedan dess gått af hällen och sjunkit. Bilden har tyvärr först nu kommit oss tillhanda och vi skulle ej så långt efteråt ha reproducerat fotografien om icke denna i och för sig vore af så stort intresse.

Efter fotografi.

EN KOLSYREFABRIK exploderade i Wilmersdorf den 25 febr. därvid en man dödades och hela etablissemnet splittrades.

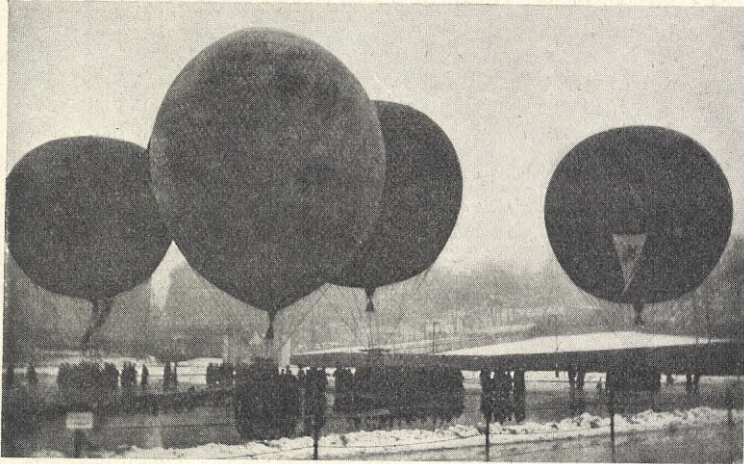
Kliché: Bengt Sjöveersparre.

Efter fotografi.

KANONTORNEN Å DET GENOM KRUTEXPLOSION SJUNKNA FRANSKA PANSARFARTYGET LIBERTÉ UPPTAGAS.

Kliché: Bengt Sjöveersparre.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Silfverparre.

INTERNATIONELL BALLONGTÄFLAN I KRISTIANIA DEN 29 FEBRUARI; de fyra deltagande ballongerna voro "Norge," "Danmark" "Essen" och "Leipzig" i nu nämnd ordning, från vänster räknadt, synliga å vår bild.

Den första internationella ballongtävlingen i Norge ägde rum d. 29 febr. i Kristiania med Eidsvoldsbyggnaden c:a 7 mil därifrån, som mål. Ingen af ballongerna landade vid målet.

I Berlin pågår en mycket uppmärksam utställning "Die Frau in Haus und Beruf" hvarifrån vi beklaga att endast ha utrymme för en enda bild, visande en interiör af ett hem i tyska-afrikanska kolonierna. — Utställningen afser att demonstrera kvinnans insats i hemlif och inom praktiska, sociala, kulturella och konstnärliga områden. Med ett så utomordentligt rikligt, vackert och åskådliggörande material, måste utställningen blifva hvad den också är: en obestridlig framgång, ej endast som utställning betraktad, men främst för den tyska kvinnan. Hvad kunde då icke åstadkommas af den svenska kvinnan?

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Silfverparre.

INTERIOR FRÅN KVINNORNAS HEM- OCH YRKESUTSTÄLLNING I BERLIN.

Utanför Beirut uppenbarade sig nyligen två stora italienska pansarfartyg och uppmnade två obetydliga turkiska kanonbåtar, som lågo förankrade i hamnen, att gifva sig. Innan utfäst frist utlupit, sköto de italienska kanonerna de turkiska fartygen i sank. Härvid dödades och sårades ett stort antal innevänare i staden och byggnader ramponerades. Turkiet har protesterat inför stormakterna då staden var obefäst, och af dessa torde i synnerhet Frankrike, som redan förut flera gånger varit utsatt för italiensk krigsrya, komma att med mer eller mindre kraft inskrida. Frankrike har nämligen synnerligen stora handelsintressen i staden att tillvarataga. Hela bombardementet är en illustration, föga passande till den hjältestämning som besjälade italienska parlamentet endast dagen förut.

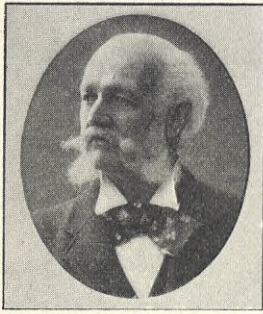
Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Skånska-Clips.

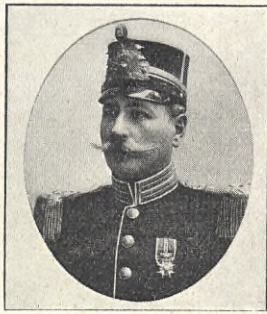
VY ÖFVER DEN OBEFÄSTA SYRISKA STADEN BEIRUT, d. 24 febr. bombarderad af italienska pansarfartyg.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

T. W. NORDENFELT.
Kammarherre. Civilingeniör. —
Höganäs. 70 år 1 Mars.*

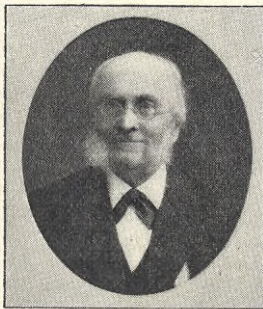
F. O. BERGQVIST.
Major. — Kristinehamn.
60 år 26 Febr.*

C. W. RAPPE.
Friherre. Öfverste. Nyutnämnd
till öfverste o. chef för Jemtl.
Fältjäg reg.*

G. BOUVENG.
Major. Nyutnämnd till chef f.
K. Krigsskolan.*

P. A. KRUSELL.
Organist. Kommunalman. —
Vestra Torsås. 75 år 6 Mars.*

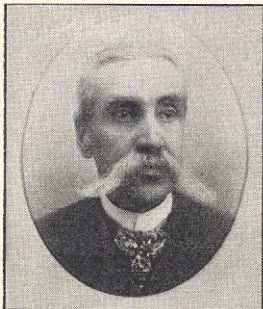
W. A. C:SON WINTHER.
Andre stadsläkare. — Ystad.
55 år 26 Febr.*

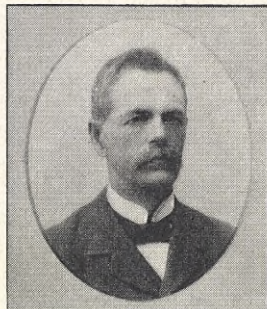
J. OHLANDER.
Öfverlärare. — Göteborg.
50 år 23 Febr.*

C. HOLMBERG.
Kyrkoherde. Kommunalman. —
Skärstad. 50 år 20 Febr.

M. PETERSON.
Notarie v. Sjömanshuset i G:borg
— Göteborg. 75 år 14 Febr.

P. G. NILSSON.
Stadsfiskal. — Alingsås.
60 år 17 Febr.*

J. A. HEDVALL.
Bankassör. Stadsfullmäktig.
— Skara. 60 år 10 Mars.

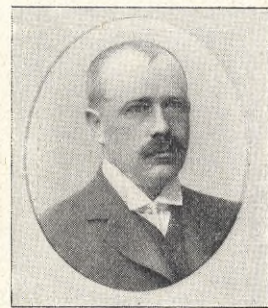
A. RYDSTRÖM.
Kontorschef. Kommunalman. —
Skärblacka. 60 år 10 Mars.*

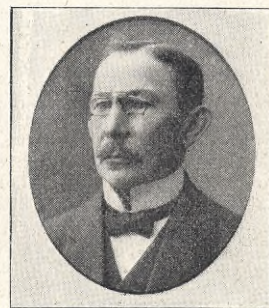
J. G. STAEL VON HOLSTEIN.
Major. — Halmstad.
70 år 1 Mars.*

A. E. H. HALLBERG.
Stationsinspektör. — Morshyt-
tan. 60 år 4 Mars.

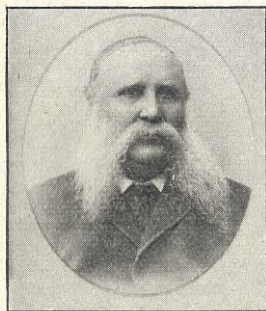
S. CARLSON.
Ingeniör. Stadsfullm. — Falun.
Lib. Nyvald led. af Riksd. A. K.*

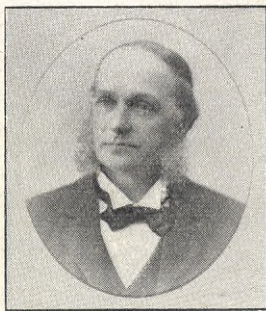
G. T. EKLÖF.
Stöjdärlärare. — Umeå.
50 år 8 Mars.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

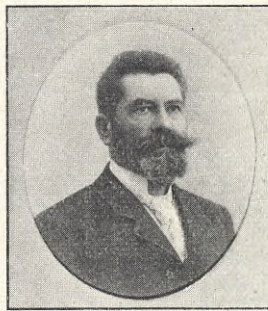
* Data här nedan.

A. WALLQUIST †.
F. d. Skolföreståndare. —
Arboga. F. 34. † 24 Febr.*

A. V. LUNDSTRÖM †.
Brukspatron. — Stockholm.
F. 39. † 22 Febr.*

C. J. CARLSSON †.
F. d. Navig.-skoleföreståndare.
— Göteborg. F. 44. † 21 Febr.*

J. P. B. CRAFTOORD †.
Sjökapten. Befälh. å ång.
Atalanta. — Varberg.
F. 78. † 22 Febr.

THORSTEN NORDENFELT. Överflyttade efter aflagda tekniska examina till England och egnade sig der senare åt vapen- o. ammunitionstillverkning såsom delegare i den världsberömda firman The Maxim Nordenfält Guns and Ammunition Co. Limited. — Verksam för svensk gymnastiks infördande i England. — Hänvisa till biografi o. större porträtt i årg. VIII:23.

FRANS BERGQVIST. U-löjtn. v. Lifreg. gren. 76, major 04. Aflade ex. i pedagog., militär o. medicinsk gymnastik 82. Gymn.-lärare i Askersund 82—85, v. Kristinehamns lärov. sedan sistn. år; överlär. i gymm. o. fäkt. v. infant.-vol.-skol. å Karlsborg 93—94, gymn.-inspektör i Karlst. stüts folkskolor sedan 06 o. jernväj i Örebro län sedan 10. Sedan 03 ledare af de årl. återkommande repetitionskurserna i gymnastik i folkskollärare. Stadsfullmäktig sedan 95, led. af kyrkorådet och folkskolestyrelsen. Led. af direktionen i Kristineh. hospital 06, ordf. i styr. i Nilssonska donationsfonden derst. 11.

WILHELM RAPPE. F. 63, u.-löjtn. v. Bohusl. reg. 84, kapt. 99, major v. gen.-staben 04, chef i krigsskolan 07, överstelöjtn. i Jönk. reg. 08, överste i armén 11; i dagarne utnämnd till överste o. chef i Jemtlands fältjägarreg.

GUSTAF BOUVENG. F. 69, u.-löjtn. v. Uppl. reg. 89, löjtn. v. gen.-staben 98, major derst. 08, v. Svea Lifg. 10. Sedan sistn. år lärare v. Krigshögskolan, i dagarne utnämnd t. chef i K. Krigsskolan.

P. A. KRUSELL. Organist o. kantor i Vestra Torsås sedan 63, folkskollärare t. 94. Ordförande i kommunalnämnden 89—10; mångårig kyrko- o. skolkassör o. led. af Skatelöfs sparbanks styrelse.

WILHELM WINTHER. Stud.-ex. 77, med. lic. 83. Andre stadsläkare i Ystad sedan 90. Led. af stadsfullmäktige o. folkskolestyrelsen, ordf. i barnavårdsnämnd, v. ordf. i undervisn.-nämnd, förestånd. i föreläs.-anstalt Led. o. sekret. i styr. i Gråbrödraklostrets restaurering.

JOHANNES OHLANDER. Folkskollär.-ex. 82, lär. v. Göteborgs folkskolor s. å, överlärare 94. Led. af Göteborgs stadsfullmäktige sedan 09, af Allm. folkskolestyr. sedan 08, af styr. i sinnesslöanst. å Stretared sed. 11, af fjärde döfstumskoldistr. styr. 12. Styr.-led. i Göteborgs skolförening 87—93,

ordf. i Göteborgs folkskollär. änke- o. pupillkassa 12, led. af styr. i Göteborgs skolmuseum sed. 08, af styr. i fören. i barnbespisn. o. skollofskolonier sedan 03, af Första Majblommans centralkommitté, af Mjöldkroppens styr. Medarbetare i fackpressen.

GUSTAF NILSSON. Stadsfiskal 78. Stadsfogde 79. Stadsfullmäktiges sekret. 86, ordf. i Fattigv.-styr. 90.

ALFRED RYDSTRÖM. Anställd v. Skärblacka A.-B. sedan 72, i. n. såsom kontorschef. Mångårig ordf. i kommunalstämma o. nämnd, led. af kyrko- o. skolråd.

GUSTAF STAEL VON HOLSTEIN. U-löjtn. v. Sk. drag.-reg. 66, major i armén 96. På sin tid kassadirektör i Skånes E. Banks afd.-kontor i Lund; ff. chef i Herrevads klostets o. Silfåkra remoutdepoter till 07.

SVEN CARLSON. Utsedd till efterträdare efter den med döden afgångne led. af Riksd. A. K. i Kopparbergs läns östra valkrets herr N. G. T. af Callerholm.

ANDERS WALLQUIST †. Startade 70 Arboga Prakt. Skola, föreståndare i Svartbäckens o. Ingasätters Landtbl.-skolor 77—87.

A. V. LUNDSTRÖM †. Under flera år disponent i Hudiksvalls Trävaru a.-b. Sedermera egare af Gnarpss sågverk samt egendomen St. Björknäs på Vermdön. Under ett 10-tal år styr.-led. i Evang. Fost. stift.

CARL JOHAN CARLSSON †. Ingick vid örlogsfloktan och aflade der examina, lärare v. Göteborgs Navig.-skola 69, föreståndare v. Nav.-skolan i Karlshamn 89—99. Under flera år stadsfullmäktig derst., led. af drätselkammaren, hand- o. sjöf.-nämnden, vatten- o. elektr.-verket, v. ordf. i hamndirektionen, o. i Karlsh.-Vislanda jernv. a.-b., disponent för Ljunggrens verkstads skeppsvarf i Karlshamn, branchchef, expert i Bureau Veritas. Vid återflyttning t. Göteborg utn. t. föreståndare i nautisk meteorolog. kontrollbyrå derst.; ordf. i Kanallfottans ångfart.-befälh.-sällskap samt led. af flera sjömanssällskap.

H. 8 D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Bengt Sjöströmsparva.

FRIMURARORDENS NYBYGGNAD I STOCKHOLM VID NYBROVIKEN, INRYMMANDE DET NYA STRAND HOTEL.

Att beakta.

Fotografifirma, som insänder fotografier med ensamrätt för H. 8 D. och ej lämnar samma eller liknande fotografier till annan illustrerad tidning, kommer att i så fall, utöfver vanligt honorar, få sitt namn utsatt på ett i ögonen fallande sätt, — eventuellt omnämmande, — då meddelande härom lämnas vid insändandet.

Redaktionen.

INNEHÅLL

Professor Magnus Pfannenstill, biografi och helsidesporträtt. — Sam Arsenius †. — Sjöförsvaret och dess aktuella frågor af kapten Erik Hägg. II: Stockholm. — Krigshögskolan vid Tännforsen. — Mästerskapstävlingar å skidor i Bollnäs. — Sjöolyckor. — Från kolgrufvesträjken i England. — Svenskt ministerhotell i Berlin. — Earl Grey. — Italienska Parlamentet. — Bombardementet af Beirut. — Kvinnornas hem- och yrkesutställning i Berlin. — Norsk ballongtätlan. — Explosion i tysk kolsyre-fabrik. — Bärgning af Liberté. — Veckans porträttgalleri.